

УДК 342.9 (477)

ІСТОРІОГРАФІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ МИТНИХ РЕЖИМІВ В УКРАЇНІ

Ростислав ЛЕМЕХА

кандидат юридичних наук,
здобувач наукового ступеня доктора юридичних наук
Запорізького національного університету

У науковій публікації досліджуються історіографія та методологія дослідження митних режимів в Україні. Зазначається, що для ефективного дослідження міжгалузевого інституту митних режимів доцільно використовувати методологію юридичної науки в цілому, а також спеціальні методи дослідження окремих галузей права, напрацювання фахівців у сфері господарського, цивільного, адміністративного, податкового та безпосередньо митного права. Не менш важливим є використання методології порівняльного правознавства та відповідні наукові праці, присвячені дослідженню зарубіжного досвіду правового регулювання митних режимів та проведенню порівняльного аналізу правових засад митних режимів в Україні та країнах-членах ЄС, США, державах Близького та Далекого Сходу тощо.

Формується висновок про те, що в юридичній науці сформувалась тенденція щодо активізації досліджень різних аспектів митних відносин. Значна увага науковців приділяється науковому аналізу порядку реалізації та напрямів удосконалення окремих видів митних режимів. Проте, не зважаючи на появу окремих праць, присвячених поняттю та класифікації митних режимів в Україні, питання теоретико-методологічних та правових засад митних режимів залишається актуальним напрямом дослідження. Останні зміни до Митного кодексу України та інших законодавчих актів України, необхідність продовження процесу адаптації національного законодавства у сфері правового регулювання митних відносин до права ЄС, а також розробки концепції розвитку та удосконалення державної політики у сфері митної справи актуалізують потребу окремого доктринального дослідження інституту митних режимів.

***Ключові слова:** історіографія, методологія, митні режими, публічна адміністрація, діалектика, доктрина, принципи, моделювання, митне оформлення, митний контроль, експорт, імпорт, транзит.*

HISTORIOGRAPHY AND RESEARCH METHODOLOGY CUSTOMS REGIMES IN UKRAINE

Rostyslav LEMEKHA

Candidate of Law Sciences,
Candidate of the Degree of Doctor of Laws of Zaporizhia National University

The scientific publication is devoted to the historiography and methodology of the study of customs regimes in Ukraine. It is noted that for effective research of the interdisciplinary institute of customs regimes it is expedient to use the methodology of legal science as a whole, as well as special methods of research of separate branches of law, development of specialists in economic, civil, administrative, tax and directly customs law. Equally important is the use of the methodology of comparative law and relevant scientific papers devoted to the study of foreign experience in legal regulation of customs regimes and comparative analysis of the legal framework of customs regimes in Ukraine and EU member states, USA, Middle East, etc.

The importance of a separate doctrinal study of theoretical, methodological and legal principles of customs regimes in Ukraine, which is due to the need for scientific generalization of domestic and foreign science in this area, recent changes to current national legislation in the field of customs regulation, relevant administrative and judicial practice, and also foreign experience of legal regulation of customs regimes in order to form a holistic concept of development of customs policy of the state and formulate specific proposals to improve existing national legislation and legal practice in the field of legal regulation of customs regimes taking into account the best world standards.

The conclusion is formulated that in legal science there is a tendency to intensify research on various aspects of customs relations. Considerable attention of scientists is paid to the scientific analysis of the order of realization and directions of improvement of separate types of customs regimes. However, despite the appearance of separate works on the concept and classification of customs regimes in Ukraine, the issue of theoretical, methodological and legal principles of customs regimes remains a relevant area of research. Recent amendments to the Customs Code of Ukraine and other legislative acts of Ukraine, the need to continue the process of adapting national legislation in the field of legal regulation of customs relations to EU law, as well as the development of the concept of development and improvement of state policy in the field of customs.

Keywords: *historiography, methodology, customs regimes, public administration, dialectics, doctrine, principles, modeling, customs clearance, customs control, export, import, transit.*

ISTORIOGRAFIE ȘI METODOLOGIE DE CERCETARE A REGIMURILOR VAMALE DIN UCRAINA

Publicația științifică examinează istoriografia și metodologia studiului regimurilor vamale din Ucraina. Se observă că pentru o cercetare eficientă a institutului interdisciplinar de regimuri vamale este oportun să se utilizeze metodologia științei juridice în ansamblu, precum și metode speciale de cercetare ale anumitor ramuri ale dreptului, dezvoltarea specialiștilor în drept comercial, civil, administrativ, fiscal și vamal. La fel de importantă este utilizarea metodologiei dreptului comparativ și a lucrărilor științifice relevante dedicate studiului experienței străine în reglementarea juridică a regimurilor vamale și analiza comparativă a cadrului juridic al regimurilor vamale din Ucraina și ale statelor membre ale UE, SUA, Orientul Mijlociu etc.

Se concluzionează că în știința juridică există o tendință de intensificare a cercetărilor asupra diferitelor aspecte ale relațiilor vamale. O atenție considerabilă a oamenilor de știință este acordată analizei științifice a ordinii de realizare și a direcțiilor de îmbunătățire a tipurilor separate de regimuri vamale. Cu toate acestea, în ciuda apariției unor lucrări separate privind conceptul și clasificarea regimurilor vamale din Ucraina, problema principiilor teoretice, metodologice și juridice ale regimurilor vamale rămâne un domeniu relevant de cercetare. Modificări recente aduse Codului vamal al Ucrainei și altor acte legislative ale Ucrainei, necesitatea continuării procesului de adaptare a legislației naționale în domeniul reglementării legale a relațiilor vamale la dreptul UE, precum și dezvoltarea conceptului de dezvoltare și îmbunătățire a politicii de stat în domeniul vamal.

Cuvinte-cheie: *istoriografie, metodologie, regimuri vamale, administrație publică, dialectică, doctrină, principii, modelare, vămuire, control vamal, export, import, tranzit.*

Вступ. Дослідження будь-якого правового явища чи процесу має ґрунтуватися на найкращих здобутках юридичної доктрини, перевірених часом та реальною практикою положеннях. Не менш важливо в процесі дослідження використовувати увесь інструментарій методології наукового пізнання, адже від правильно обраних методів дослідження залежить результат наукових пошуків. Інститут митного режиму є складним міжгалузевим утворенням, що представляє собою комплекс взаємопов'язаних правових норм, які відповідно до заявленої мети переміщення товарів через митний кордон України визначають митну процедуру щодо цих товарів, їх правовий статус, умови оподаткування і обумовлюють їх використання після митного оформлення. Таким чином, для здійснення його ефективного дослідження з метою формулювання конкретних пропозицій щодо удосконалення чинного національного законодавства у сфері правового регулювання митних відносин доцільно використовувати методологію юридичної науки в цілому, а також спеціальні методи дослідження окремих галузей права, напруження фахівців у сфері господарського, цивільного, адміністративного, податкового та безпосередньо митного права. Не менш важливим є використання методології порівняльного правознавства та відповідних наукових праць, присвячених дослідженню зарубіжного досвіду правового регулювання митних режимів та проведенню порівняльного аналізу правових засад митних режимів в Україні та країнах-членах ЄС, США, державах Близького та Далекого Сходу тощо.

Особливе значення для дослідження теоретико-методологічних та правових засад митних режимів в Україні має використання актуальної статистичної інформації щодо переміщення товарів та транспортних засобів через митний кордон України, відслідковування змін у платіжному балансі України та використання інших результатів правової та економічної статистики. Не менш важливими є аналіз та наукове узагальнення відповідної судової практики розгляду адміністративних справ у сфері митних відносин як на рівні окружних та апеляційних судів, так і на рівні Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду з виокремленням пілотних рішень у зразкових справах та постанов Великої Палати Верховного Суду.

Використання всього потенціалу доктрини адміністративного права дозволить повністю розкрити проблематику теоретико-методологічних та правових засад митних режимів в Україні та сформулювати пропозиції щодо удосконалення їх правового регулювання. Вищевикладене обґрунтовує як теоретичне, так і практичне значення даного дослідження.

Дослідженню питань правового регулювання митних відносин присвятили праці такі відомі науковці як О. Бандурка, В. Бевзенко, Н. Білак, М. Віхляєв, Н. Губерська, С. Гусаров, І. Ішук, Р. Калюжний, І. Карамбович, Т. Коломоєць, В. Колпаков, С. Коляда, А. Комзюк, О. Кузьменко, В. Курило, Д. Лук'янець, Д. Лученко, П. Лютіков, В. Мартинюк, М. Мельник, Р. Мельник, О. Миколенко, А. Мостовий, Я. Назарова, В. Науменко,

Н. Нижник, Н. Осадча, П. Пашко, Д. Приймаченко, С. Стеценко, М. Тищенко, О. Чуприна та інші вчені-адміністративісти.

Із останніх досліджень слід відзначити дисертаційні роботи М. Мельника «Інститут митних режимів в митному праві України» [1], Н. Білак «Особливості переміщення об'єктів інтелектуальної власності через митний кордон України» [2], Я. Назарової «Правове регулювання митних режимів тимчасового ввезення та тимчасового вивезення» [3], О. Чуприни «Правове регулювання митних режимів переробки» [4]. Проте питання історіографії та методології дослідження митних режимів в Україні досліджено фрагментарно, більшою мірою в рамках більш загальних тем, що актуалізує проведення даного дослідження.

Методологія даного дослідження ґрунтується на комплексному поєднанні філософських (законів діалектики та метафізики), загальнонаукових (системного та структурно-функціонального методів, прийомів логічного методу (аналіз, синтез, дедукція, індукція), методу порівняння тощо) та спеціально-юридичних методів дослідження (методу юридичної догматики, методології порівняльного правознавства, методів юридичної статистики та юридичного моделювання тощо), принципів об'єктивності та історизму.

Постановка завдання. Метою даної наукової статті є дослідження історіографії та методології наукового аналізу митних режимів в Україні, що має стати основою для доктринального дослідження теоретико-методологічних та правових засад митних режимів, а також формування оновленої концепції митної політики України, формулювання пропозицій щодо удосконалення чинного національного законодавства.

Результати дослідження. Історіографія дослідження митних режимів берез спій початок із зародження науки адміністративного права. Як зазначає історик Р. Панасюк, базою для зародження адміністративного права стала наука «камералістика», яка зародилась в XVII ст. в Німеччині та Австрії. У країнах Західної Європи термін «камералістика» (походить від латинського camera – палацова скарбниця) у період раннього Середньовіччя означало «скарбниця-сховище», згодом це слово означало установу, яка відала королівськими доходами, королівською скарбницею. Так звані «камери» мали управлінські повноваження, відали збором податків, а також мали деякі поліцейські і навіть судові повноваження. У Російській імперії камер-колегія існувала у XVIII ст. і відала державними доходами. У європейських університетах викладання камералістики розпочалось з XVII ст.,

коли в Халі і Франкфурті-на-Одері (Німеччина) було засновано першу в історії кафедру камералістики. У той час вона включала в себе комплекс управлінських та економічних дисциплін. Тобто наука, яка вивчала управління господарством, фінансами та економікою за допомогою різноманітних державних органів управління, а отже, і порядок функціонування цих органів. Також камералістика відала питаннями діяльності державних органів не лише у сфері господарства чи економіки, а й поліції, політики тощо [5, с. 95].

Наступним етапом розвитку адміністративного права була поява поліцейського права. Вперше поняття та предмет поліцейського права визначив французький вчений Н. Деламар у своєму «Трактаті про поліцію» (1722 р.). Значний вплив на розвиток поліцейського права справили наукові праці німецького вченого Й. Юсті, який розглядаючи питання про діяльність держави, спрямовану на створення громадянського добробуту, мав на увазі не тільки адміністративні установи, а й законодавство. При цьому всі закони повинні відповідати моделі управління та змінюватись одночасно зі зміною самого життя. Й. Юсті з огляду на тодішню суспільну практику не вдавався до розмежування діяльності органів поліції та юстиції і розглядав її як дві частини одного цілого. Він також вважав, що поліцейські закони повинні узгоджуватися з фінансовими [6, с. 21].

У XVIII ст. – на початку XIX ст. в арсеналі поліцейського права домінуючими були такі терміни як поліція добробуту та поліція безпеки. Поліція добробуту здійснювала адміністративні заходи щодо розвитку приватного та державного господарства, а також духовного і фізичного розвитку громадян. До компетенції поліції безпеки належали охорона громадського порядку в державі, життя та безпеки її громадян.

З часом у зв'язку із розпадом поліцейської держави поліція втрачає свої майже безмежні повноваження і уже на початку XX ст. поступово формується розуміння поліції як організованої, примусової сили в усіх сферах державного управління, в основі реалізації повноважень якої покладено адміністративний примус. Поступовий перехід поліцейської держави до держави правової, що було характерним для Західної Європи в другій половині XIX ст., зумовив як на практиці, так і в теорії, формування нових поглядів на управління. Відповідно до новоутвореної доктрини, управління здійснювалося на основі законів та підзаконних нормативних актів, з дотриманням прав та свобод громадян і з урахуванням державних інтересів.

Поштовхом для виникнення адміністративного права, в його нинішньому розумінні, стало прийняття в 1789 році Декларації прав людини і громадянина. Важливим було те, що почався процес обмеження безмежних прав адміністрації через надання права громадянам звернення до суду у разі виникнення претензій до державних установ і їх посадових осіб. Адміністративне право стало складовою у розбудові концепції правової держави і поступово набувало якостей інструменту обмеження вільного розсуду адміністративних установ [7, с. 122-123].

Історія митної справи стала предметом досліджень європейських науковців, починаючи з середини XIX ст. Існують наукові розвідки з цих питань і у радянській правовій науці початку XX ст. (І.М. Кулішер), і в українській юридичній доктрині [8-10].

Б.А. Кормич зазначає, що сучасна державна митна справа є результатом поєднання нових принципів та концепцій, що виникли у другій половині XX ст. завдяки міжнародному співробітництву з митних питань, та певних звичаїв та інститутів, історія яких сягає багатьох століть. Саме завдяки такій взаємодії традицій та новацій і сформувалися основні інститути митного права, які в процесі свого існування зазнали безліч трансформацій з метою пристосування до зміни політичних, економічних та правових поглядів на здійснення митної справи [11, с. 52].

У XXI ст. науковці стали приділяти значну увагу дослідженням митного права та митної системи України. Так, В. Мартинюк дослідив теоретичні засади митної системи та економічної безпеки держави [12], П. Пашко визначив основні напрями забезпечення митної безпеки України та оптимізації порядку визначення митної вартості [13]. С. Коляда дослідила економічну складову діяльності митних органів у системі забезпечення державних пріоритетів України [14], І. Карамбович розкрив економічну природу й особливості функціонування митної системи та напрями вдосконалення принципів і функцій митної політики, а також її вплив на зміцнення економічної безпеки [15], А. Мостовий здійснив детальний аналіз змін у митному праві Європейського Союзу, окрему увагу приділивши митним режимам [16], І. Іщук проаналізував роль та значення вступу України до СОТ та пов'язане з ним митне навантаження на вітчизняну економіку [17], С. Перепьолкін детально дослідив міжнародне співробітництво України та Європейського Союзу в галузі митної справи [18], О. Годованець розкрив сутність та економічний зміст митного контролю [19].

В доктрині адміністративного права поступово почали з'являтися окремі дослідження, присвячені митним режимам. Серед них слід відзначити праці О. Чуприни «Класифікація митних режимів у юридичній науці та законодавстві» [20], В. Белевцевої «Митні режими та адміністративна відповідальність за порушення у сфері їх дії» [21], О. Крестьянінова «Правове регулювання митних режимів» [22], І. Міщенко «Митний статус товарів як елемент митного режиму» [23], В. Царенка «Митний режим як вид правового режиму: поняття та зміст» [24], І. Кекіша «Економічний зміст митних режимів» [25], О. Дем'янюк «Митні режими у стимулюванні зовнішньоекономічної діяльності України» [26], В. Царенка та Л. Луценко «Митний режим як вид правового режиму: поняття, зміст та можливості використання» [27], І. Гуцул «Митні режими як засіб регулювання інвестиційно-інноваційної діяльності» [28].

Окремі праці дослідженню митних режимів в Україні, особливостей їх практичного застосування із формулюванням практичних рекомендацій, присвятив В. Науменко [29].

Важливим є внесок в теорію митних режимів вчених економістів. Так, Н. Осадча присвятила окреме дослідження митним режимам та підходам до їх класифікації [30]. Зокрема, вона зазначає, що митний режим є дієвим інструментом реалізації митної політики, який являє собою сукупність стимулів та обмежень щодо здійснення зовнішньоекономічної діяльності. Під регуляторним митним режимом, на її думку, доцільно розуміти велику кількість законів, правил, норм та умов здійснення зовнішньоекономічної діяльності, які обґрунтовують досяжність стратегічних та тактичних цілей певною кількістю суб'єктів, на яких розповсюджується дія режиму, на підставі принципу балансу стимулу й обмежень із метою мінімізації трансакційних витрат [30].

К. Бережна в рамках дисертаційного дослідження митно-правового режиму транзиту визначає його як сукупність правових норм, що залежно від заявленої мети переміщення товарів та інших предметів визначають порядок такого переміщення; умови перебування товарів та інших предметів на митній території чи поза митною територією держави; встановлюють коло прав та обов'язків учасників правовідносин, які при цьому виникають; обсяг і зміст митних процедур, що здійснюються митні органи [31, с. 6].

Б.А. Кормич у науковій публікації «Митні режими як інститут митного права» визначає митні режими як один із ключових інститутів законодавства в галузі державної митної справи,

важливість якого підкреслюється встановленням міжнародних стандартів та навіть безпосереднього міжнародно-правового регулювання деяких з митних режимів (тимчасового ввезення, транзиту), що обумовлює складну структуру правового регулювання митних режимів та надають актуальності та практичного значення науковому аналізу даної проблематики [32, с. 88].

Інститут митного режиму, на думку І.В. Міщенко, є одним з ключових у митному праві України, оскільки кожен суб'єкт зовнішньоекономічної діяльності, переміщуючи товар через митний кордон, зіштовхується з необхідністю декларувати свій товар, обираючи при цьому найбільш сприятливий йому режим у залежності від мети такого переміщення. Правильний вибір митного режиму – запорука ефективного здійснення зовнішньоекономічної операції [33, с. 75].

Як зазначає М.В. Мельник, інститут митних режимів являє собою комплексний міжгалузевий інститут права в системі митного права як комплексної галузі права, який містить сукупність відособлених правових норм адміністративного, фінансового, цивільного, господарського, міжнародного та інших галузей права, які регулюють групу взаємозалежних суспільних відносин, що виникають під час здійснення митних процедур відповідно до заявленої мети переміщення товарів через митний кордон України, визначення їх правового статусу, умов оподаткування і використання після митного оформлення [1, с. 18-19].

Важливими для правильного розуміння сутності митних режимів та визначення їх теоретико-методологічних засад є дослідження, присвячені окремим видам митних режимів. В юридичній науці спостерігається тенденція щодо активізації наукових пошуків у даному напрямку. Серед останніх праць слід відзначити праці Я. Назарової «Правове регулювання митних режимів тимчасового ввезення та тимчасового вивезення» [3], О. Чуприни «Правове регулювання митних режимів переробки» [4], І.В. Співак «Митний режим транзиту» [34], В.В. Драпайло «Поняття правового режиму зберігання товарів під митним контролем як різновиду адміністративно-правового режиму» [35], В. Ляшенко та Н. Осадчої «Митний режим ввезення для переробки: алгоритм реалізації та напрями вдосконалення» [36], І.П. Кекіша «Шляхи покращення застосування митного режиму тимчасового ввезення» [37], В. Хоми «Сучасний стан національного правового забезпечення митного режиму безмитної торгівлі та напрями його вдосконалення» [38], М. Удода «Митні режими, що застосовуються при переміщенні культурних цін-

ностей через митний кордон України» [39] та інших науковців [40].

В контексті євроінтеграційних процесів на увагу заслуговують наукові праці, присвячені дослідженню досвіду правового регулювання митних режимів в зарубіжних країнах та визначенню можливості та доцільності його впровадження в національне законодавство та юридичну практику. Серед таких праць слід виділити роботи Т. Микитенко «Шляхи наближення митного пост-аудиту до європейських стандартів» [41], А. Шершуна «Актуальні питання порядку здійснення митних процедур у застосуванні митного режиму «переробка на митній території України» та міжнародні стандарти» [42], Т. Тучак «Особливості застосування митних режимів України в умовах інтеграції до ЄС» [43], колективне порівняльно-правове дослідження митного регулювання в ЄС та Україні [44].

Важливими для розвитку доктрини адміністративного права є наукові праці, присвячені напрямам удосконалення митного права та митної системи України. Серед останніх таких праць варто відзначити роботи Д. Приймаченка та І. Федотової «Сучасний стан та перспективи розвитку митних правовідносин в Україні» [45] та О. Запорожця «Шляхи підвищення якості митних послуг» [46].

Методологія дослідження інституту митних режимів ґрунтується на органічному поєднанні філософських, загальнонаукових та спеціально-юридичних методів дослідження. Серед філософських методів дослідження на особливу увагу заслуговують закони діалектики: єдності та боротьби протилежностей, переходу кількісних змін у якісні та прийом «заперечення заперечення». Зокрема, закон переходу кількісних змін у якісні дозволяє відстежити вплив кількісних змін у роботі та статистичній звітності Державної митної служби України на якісні показники рівня довіри суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та суспільства в цілому до даних органів публічної адміністрації. Серед загальнонаукових методів дослідження ключовими є прийоми логічного методу (аналіз, синтез, дедукція та індукція), системний та структурно-функціональний методи, методи порівняння та прийоми соціологічного методу. Спеціально-юридичні методи дослідження представлені методом юридичної догматики, що є різновидом аксіоматичного методу, методом юридичного моделювання та методами порівняльного правознавства, які дозволяють здійснювати компаративістський аналіз зарубіжного законодавства та юридичної практики у сфері правового регулювання та реалізації митних режимів з метою

запозичення позитивного досвіду та визначення перспектив його впровадження в національну правову систему. Особливе значення в контексті теми даного дослідження має метод юридичної статистики, який дозволяє здійснювати наукове узагальнення офіційної статистичної інформації, яка акумулюється Державною митною службою України та Державною службою статистики України щодо кількості та інших параметрів товарів, які переміщуються через митний кордон України в процесі реалізації різних митних режимів. Ключове значення має, зокрема, інформація щодо стану торговельного балансу України, обсягу сплачених митних платежів, кількості укладених зовнішньоекономічних контрактів тощо.

Важливість окремого доктринального дослідження теоретико-методологічних та правових засад митних режимів в Україні обумовлена необхідністю наукового узагальнення здобутків вітчизняної та зарубіжної науки у цій сфері, останніх змін до чинного національного законодавства у сфері правового регулювання митних відносин, відповідної адміністративної та судової практики, а також зарубіжного досвіду правового регулювання митних режимів з метою формування цілісної концепції розвитку митної політики держави та формулювання конкретних пропозицій щодо удосконалення чинного національного законодавства та юридичної практики у сфері правового регулювання митних режимів з урахуванням найкращих світових стандартів.

Висновки. Проведене дослідження історіографії та методології дослідження митних режимів дозволило сформулювати висновок про те, що в юридичній науці сформувалась тенденція щодо активізації досліджень різних аспектів митних відносин. Значна увага науковців приділяється науковому аналізу порядку реалізації та напрямів удосконалення окремих видів митних режимів. Проте, не зважаючи на появу окремих праць, присвячених поняттю та класифікації митних режимів в Україні, питання теоретико-методологічних та правових засад митних режимів залишається актуальним напрямом дослідження. Останні зміни до Митного кодексу України та інших законодавчих актів України, необхідність продовження процесу адаптації національного законодавства у сфері правового регулювання митних відносин до права ЄС, а також розробки концепції розвитку та удосконалення державної політики у сфері митної справи актуалізують потребу окремого доктринального дослідження інституту митних режимів.

Список використаної літератури

1. Мельник М.В. Інститут митних режимів в митному праві України: дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 «адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». Міжрегіональна академія управління персоналом. Київ, 2016. 251 с.
2. Білак Н.І. Особливості переміщення об'єктів інтелектуальної власності через митний кордон України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 «адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». Міжнародний гуманітарний університет. Одеса, 2019. 25 с.
3. Назарова Я.Б. Правове регулювання митних режимів тимчасового ввезення та тимчасового вивезення: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 «адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого. Харків, 2016. 20 с.
4. Чуприна О.В. Правове регулювання митних режимів переробки: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 «адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого. Харків, 2015. 20 с.
5. Панасюк Р.П. Камералістика в системі регулювання господарських відносин. *Часопис Київського університету права*. 2017. № 1. С. 95-98.
6. Авер'янов В.Б. Адміністративне право України. Академічний курс: підручник: у двох томах. Т. 1. Київ: Вид-во «Юридична думка», 2004. 584 с.
7. Бородин І., Шапенко Л. Еволюція адміністративного права України. *European political and law discourse*. 2016. Volume 3. Issue 2. С. 122-125.
8. Гребельник О. Митна справа: підручник. 4-те вид. оновл. та доповн. К.: Центр учбової літератури, 2014. 472 с.
9. Дубініна А.А., Сорокіна С.В., Зельніченко О.І. Митна справа: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 320 с.
10. Ченцов В.В., Приймаченко Д.В. Митне право України: навч. посібник. Дніпропетровськ: АМСУ, 2014. 328 с.
11. Кормич Б.А. Історія розвитку митної справи в Європі: періодизація та основні тенденції. *LEXPORTUS*. 2016. № 1. С. 51-63.
12. Мартинюк В.П. Митна система та економічна безпека держави: теорія і методологія: монографія. Тернопіль: Астон, 2010. 256 с.
13. Пашко П.В. Митна безпека (теорія, методологія та практичні рекомендації): монографія. Одеса: АТ «ПЛАСКЕ», 2009. 628 с.
14. Коляда С.П. Економічна складова діяльності митних органів у системі забезпечення державних пріоритетів України: монографія. Дніпропетровськ: АМСУ, 2007. 238 с.
15. Карамбович І.М. Митна система та її роль в регулюванні зовнішньої торгівлі України: монографія. Дніпропетровськ: АМСУ, 2009. 281 с.
16. Мостовий А.С. Зміни в митному праві Європейського Союзу. *Митна справа*. 2006. № 5 (47). С. 33-38.

17. Ішук І.О. Митні ініціативи в глобальному просторі: монографія. Тернопіль: Підручники і посібники, 2007. 304 с.
18. Перецьолкін С.М. Міжнародне співробітництво України та Європейського Союзу в галузі митної справи. *Митна справа*. 2006. № 6 (48). С. 23-26.
19. Годованець О.В. Митний контроль: сутність та економічний зміст. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2016. Вип. 20 Частина 1. С. 159-163.
20. Чуприна О.В. Класифікація митних режимів у юридичній науці та законодавстві. *Право та інновації*. 2015. № 2 (10). С.133-139.
21. Белевцева В.В. Митні режими та адміністративна відповідальність за порушення у сфері їх дії. *Вісник академії митної служби України. Сер.: Право*. 2011. № 1. С. 48-52.
22. Крестьянінов О. О. Правове регулювання митних режимів: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 «адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». Харків, 2002. 13 с.
23. Міщенко І. В. Митний статус товарів як елемент митного режиму. *Митна справа*. 2014. № 5. С. 29-34.
24. Царенко В. І. Митний режим як вид правового режиму: поняття та зміст. *Університетські наукові записки*. 2013. № 1. С. 206-211.
25. Кекіш І.П. Економічний зміст митних режимів. *Наука молода*. 2014. № 21. С. 140-147.
26. Дем'янок О. Митні режими у стимулюванні зовнішньоекономічної діяльності України. *Світ фінансів*. 2016. Вип. 2. С. 75-87.
27. Царенко В.І., Луценко Л.В. Митний режим як вид правового режиму: поняття, зміст та можливості використання. *Митна безпека*. 2013. № 1. С. 86-91.
28. Гуцул І.А. Митні режими як засіб регулювання інвестиційно-інноваційної діяльності. *Наука молода*. 2014. № 21. С. 117-119.
29. Науменко В.П. Применение таможенных режимов в Украине: теория, практика, рекомендации: практическое пособие. К.: Знання, 2005. 430 с.
30. Осадча Н.В. Митні режими та підходи до їх класифікації. *Управління економікою: теорія та практика: Збірник наукових праць*. Донецьк: ІЕП НАНУ, 2009. С. 247-276.
31. Бережна К.В. Митно-правовий режим транзиту в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 «Теорія управління; адміністративне право і процес; фінансове право». Київ, 2003. 21 с.
32. Кормич Б.А. Митні режими як інститут митного права. *Митна справа*. 2013. № 6 (90). С. 86-92.
33. Міщенко І.В. Новели інституту митного режиму в контексті реформування митного законодавства. *Адміністративне право і процес*. 2012. №2. С.73-77.
34. Співак І.В. Митний режим транзиту. *Часопис Київського університету права*. 2010. № 3. С. 105-110.
35. Драпайло В.В. Поняття правового режиму зберігання товарів під митним контролем як різновиду адміністративно-правового режиму. *Право і суспільство*. 2015. № 6 (2). С. 118-123.
36. Ляшенко В.І., Осадча Н.В. Митний режим ввезення для переробки: алгоритм реалізації та напрями вдосконалення. *Економіка промисловості*. 2012. № 3-4. С. 372-379.
37. Кекіш І.П. Шляхи покращення застосування митного режиму тимчасового ввезення. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2015. № 10. С. 243-246.
38. Хома В.О. Сучасний стан національного правового забезпечення митного режиму безмитної торгівлі та напрями його вдосконалення. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2019. № 5. С. 104-108. URL.: http://www.lsej.org.ua/5_2019/25.pdf
39. Удод М.В. Митні режими, що застосовуються при переміщенні культурних цінностей через митний кордон України. *Університетські наукові записки*. 2013. № 1 (45). С. 217-225.
40. Ганас Л.М., Дорош О.І., Муқан О.В., Ноджак Л.С., Трухан С.М. Особливості митного оформлення міжнародних вантажів в митному режимі «Імпорт». *Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка»*. 2019. № 3. URL.: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/3_2019/47.pdf
41. Микитенко Т.В. Шляхи наближення митного пост-аудиту до європейських стандартів. *Економічний вісник. Серія: фінанси, облік, оподаткування*. 2017. Вип. 1. С. 129-137.
42. Шершун А.А. Актуальні питання порядку здійснення митних процедур у застосуванні митного режиму «переробка на митній території України» та міжнародні стандарти. *Вісник Академії митної служби України. Серія. «Економіка»*. 2011. № 1 (45). С. 86-91.
43. Тучак Т.В. Особливості застосування митних режимів України в умовах інтеграції до ЄС. *Придніпровська державна академія будівництва та архітектури*. 2018. Вип. 6 (17). С. 52-55.
44. Мазур А., Мароха В., Олійник Н., Омельченко О., Полонський О., Ропотан О. Митне регулювання в ЄС та України: порівняльно-правове дослідження. Центр європейського та порівняльного права. Київ, 2005. 832 с.
45. Приймаченко Д.В. Федотова І.О. Сучасний стан та перспективи розвитку митних правовідносин в Україні: колективна монографія. Дніпро, 2018. 273 с.
46. Запорожець О.Ф. Шляхи підвищення якості митних послуг. *Інноваційна економіка*. 2018. № 3-4 (74). С. 12-16.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРА
ЛЕМЕХА Ростислав Ігорович
– кандидат юридичних наук,
здобувач наукового ступеня доктора юридичних
наук Запорізького національного університету;

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR
LEMEKHA Rostyslav Ihorovych, Candidate of Law
Sciences, Candidate of the Degree of Doctor of Law
of Zaporizhia National University;